

Châm Ngôn Hường Đạo

Sắp-Sẵn hay Sẵn-Sàng

Đã từ lâu, tôi cảm nhận chữ “Sắp-Sẵn” được dùng làm châm ngôn của Hường Đạo (HĐ) Việt Nam có điều gì không ổn, nhưng chỉ ghi nhận và mong có ngày được chia sẻ ý kiến khi có dịp hợp lúc. Tại trại Thăng Tiến 10 ở Conroe, Texas, có một trưởng viết thư đề nghị thay đổi cách hô khi tập hợp⁽¹⁾. Mới đây, lại có một trưởng khác viết hai bài về chữ “Sắp-Sẵn”⁽²⁾. Mặc dù hai trưởng có ý tưởng và đề nghị khác nhau, nhưng đều liên quan đến châm ngôn HĐVN.

Nhớ lại cách đây trên 10 năm, ông Trần An Bài⁽³⁾, một cựu thẩm phán và cựu giáo sư của Học Viện Cảnh sát Quốc Gia (trước 1975), khi cho con tham gia Hường Đạo (HĐ), ông ta hỏi tôi ý nghĩa chữ Sắp-Sẵn? Sau một thời gian ngắn, ông ta cho tôi biết ông đã tìm hiểu về HĐ và khẳng định với tôi, chữ “Sắp-Sẵn” không thích hợp để dùng làm châm ngôn HĐ. Tôi cũng đồng ý với ông ta, nhưng anh chị em HĐ quen dùng thì tôi cũng dùng.

Tự chữ “Sắp-Sẵn” không có gì đáng nói, nhưng khi được dùng làm Châm Ngôn của Hường Đạo thì thực sự không được chính xác và trọn vẹn ý nghĩa với mục tiêu của HĐ.

Bài viết này tôi xin được chia sẻ chữ “Sắp-Sẵn” hay chữ “Sẵn-Sàng”, cặp chữ nào đi sát nghĩa và diễn đạt đúng với ý nghĩa mục tiêu và châm ngôn của HĐ hơn.

“Sắp-Sẵn”

Chữ “Sắp-Sẵn” thông thường được dùng trong một câu văn hay lời nói với ý nghĩa là một việc hay kế hoạch hay chương trình **được xác định rõ ràng** và có sự chuẩn bị, để rồi sau đó **cần được thực hiện hay thực hành**.

Bất cứ một câu nào có chữ ‘sắp-sẵn’ cũng có 3 phần dù có nói hoặc viết rõ ràng hay có ẩn ý:

1. Việc, kế hoạch hay chương trình **được xác định rõ ràng**.
2. ‘sắp-sẵn’
3. Và sau đó **cần thực hiện hay thực hành**.

Ví dụ nói, viết rõ như câu: “Bàn cơm ‘sắp-sẵn’ rồi, mời anh chị em ngồi vào ăn”.

1. Được xác định rõ ràng là cơm, thực phẩm
2. đã nấu xong = ‘sắp-sẵn’
3. Cần thực hành hay thực hiện là mọi người ngồi vào và dùng bữa.

Ví dụ nói, viết có ẩn ý như câu: “Lều chõng đã ‘sắp-sẵn’ rồi”.

1. Được xác định rõ ràng là lều chõng, dụng cụ đi trại
2. đã chuẩn bị xong = ‘sắp-sẵn’
3. Phần thực hiện với ẩn ý là chúng ta sẽ đi trại.

Không thể có trường hợp sắp-sẵn một việc mà không được xác định trước. Cũng không thể có trường hợp nào sắp-sẵn để rồi không thực hiện. Việc thực hiện thành công hay không là chuyện khác mà chúng ta không bàn ở đây.

“Sắp-Sẵn” có thể mang một chiều hướng tích cực (*positive*) nhưng cũng có thể mang một chiều hướng tiêu cực (*negative*), đôi lúc còn trở nên tệ hại hơn.

- a. Đối với người trưởng, một công việc hay kế hoạch được sắp-sẵn để tự mình thực hiện; ví dụ như sắp-sẵn chương trình để dạy, hướng dẫn hay giúp các em, và sau đó thực hiện việc dạy, chỉ bảo hay hướng dẫn các em, đó là một điều tích cực.
- b. Khi người trưởng sắp-sẵn một việc, một chương trình hay kế hoạch và phần thực hiện trao cho các em thì người trưởng đó là người độc tài, không giúp cho các em phát huy tinh thần sáng tạo và phát triển tính tự lập. Các em chỉ biết (hay bị) nhắm mắt thực hành. Tệ hại hơn nữa là tạo cho các em tính ỷ lại, vì chuyện gì cũng có các trưởng lo. Điều này hoàn toàn đi ngược lại đường hướng giáo dục, nhất là đi ngược với mục tiêu của HĐ.

Đồng ý trưởng có thể hướng dẫn các em tập sắp-sẵn, nhưng như trên đã viết, một việc nào đó phải được xác định rõ ràng để rồi các em tự thực hiện. Việc nào đó chỉ có thể được giới hạn trong một hay vài mục tiêu cũng như được thực hiện trong một khoảng thời gian ngắn hạn mà thôi.

Có thể có trưởng sẽ nói: tập cho các em sắp-sẵn đời của các em. Nếu điều này là đúng thì quả thật là đội đá vá trời. Không ai có thể sắp-sẵn cho cả một đời người được; kể cả cho chính đời mình. Ngược lại, nếu tập cho các em chuẩn bị, lúc nào cũng trong tư thế sẵn-sàng cho đời của các em thì có thể hiểu được và có thể thực hiện được.

“Sẵn-Sàng”

Châm ngôn HĐ nguyên thủy từ tiếng Anh là “Be Prepared”. Chữ “Prepare” nếu đứng một mình thì có thể dịch là chuẩn bị (ready), chữ “Be” có nghĩa là “được”, tổng hợp hai chữ “Be Prepared” chỉ có thể dịch thành “được chuẩn bị”. Thay thế chữ “được chuẩn bị” bằng chữ “Sẵn-Sàng” vừa hay và vừa có ý nghĩa chính xác nhất. Không những thế, chữ “Sẵn-Sàng” luôn luôn có chiều hướng tích cực.

Trong sách “Cẩm Nang Hướng Đạo”, Hội Nam HĐ Hoa Kỳ ⁽⁴⁾ viết về Châm Ngôn HĐ “Be Prepared” được lược dịch như sau:

“Được huấn luyện kỹ thuật Hướng Đạo, nghề rừng, và cắm trại sẽ giúp bạn sống theo Châm Ngôn Hướng Đạo. Bạn sẽ sẵn-sàng khi có người bị thương vì bạn biết cách trợ giúp. Bởi vì bạn sẽ thực tập những kỹ năng cứu sống, bạn có thể cứu một người không biết bơi đang vùng vẫy trong nước sâu. Bất cứ khi nào cần vào kỹ năng lãnh đạo, bạn sẽ hiểu những gì phải làm.

Baden-Powell đã không chỉ suy nghĩ chuẩn bị sẵn-sàng cho trường hợp khẩn cấp mà thôi. Ý tưởng của ông là người Hướng Đạo nên chuẩn bị cho mình để trở thành người công dân có ích, có khả năng lãnh đạo cao và mang lại niềm vui cho người khác. Ông muốn mỗi một người Hướng Đạo sẵn-sàng trong tâm trí và thể xác với một lòng tin mạnh mẽ để đáp ứng đối đầu bất cứ thách thức nào chờ đợi trước mắt.”

Phong trào giáo dục HĐ có mục tiêu chỉ dạy, hướng dẫn các em tinh thần công dân, phát huy đạo đức và năng khiếu, rèn luyện sức khỏe và kỹ năng lãnh đạo. Tất cả việc giáo dục HĐ chính yếu nêu trên phải chăng là luyện tập cho các em hiểu biết và chuẩn bị cho các em biết ứng biến thích nghi trong mọi hoàn cảnh.

“Sẵn-Sàng” mang đặc tính thể hiện một tinh thần, một quá trình được đào luyện những kỹ năng, những suy nghĩ của người lãnh đạo. Các em được đào luyện để nhìn vào những khó khăn, cho dù trong tình huống bất ngờ hay nguy cấp nhất, vẫn tìm ra giải pháp và cách giải quyết tốt nhất. Những trở ngại hay vấn đề cấp bách chưa chắc giống nhau hay giống hệt trong các bài bản được học hỏi.

Dù hoàn cảnh tốt hay xấu, người được chuẩn bị luôn sẵn-sàng, luôn tìm cách để đối phó và tìm ra cách giải quyết. Tập luyện cho các em HĐ sẵn-sàng là tập cho các em biết tinh thần trách nhiệm, không ỷ lại, không lười biếng, không uơ hèn mà luôn can đảm đối phó, nhất là lúc nào cũng cảnh giác đề phòng mọi chuyện có thể xảy ra.

Tóm lại, dùng chữ “Sấp-Sấn” hay chữ “Sấn-Sàng” trong một hoàn cảnh nào đó chắc cũng không phải là một vấn đề. Nhưng chỉ có chữ “Sấn-Sàng” mới thực sự diễn tả đúng và trọn vẹn ý nghĩa của mục tiêu của HĐ, phản ánh một đặc tính đặc biệt của HĐ. Nói rõ hơn, “Sấn-Sàng” mới đúng là Châm Ngôn Hướng Đạo.

Khó thay đổi.

Khi thử chia sẻ với một số anh chị em, có một số anh chị em đồng ý, nhưng tôi cũng ghi nhận được một số lý do để viện chứng cho rằng không cần hay không nên đổi châm ngôn HĐ từ “Sấp-Sấn” ra “Sấn-Sàng”.

1. Cha ông hay các bậc đàn anh trước chúng ta nếu đã chọn chữ “Sấp-Sấn” thì chắc chắn họ là những người tài giỏi và cũng đã suy tính rất nhiều.
 - Không ai có thể nói rằng các bậc đi trước không tài giỏi, tuy nhiên phải hiểu rằng, người giỏi trong một thời gian trước chưa chắc là người lúc nào cũng đúng trong một thời điểm khác.
 - Ngay từ thuở ban đầu, HĐ dùng chữ “Sấn-Sàng” làm châm ngôn, khẩu hiệu ⁽⁵⁾. Không biết lý do nào và khi nào thì đổi ra chữ “Sấp-Sấn”. Có thể vì hoàn cảnh đất nước trong thời HĐ mới thành lập, sợ bị nghi kỵ và để tránh ý niệm HĐ được rèn luyện “Sấn-Sàng” chống Pháp ⁽⁶⁾. Vì sự khôn khéo, các bậc đi trước đã đổi thành “Sấp-Sấn” hoặc vì lý do nào đó. (Rất tiếc là chúng ta chưa tìm được tài liệu nào liên quan đến sự thay đổi này).
2. Chữ “Sấn-Sàng” được một hội đoàn của chính phủ trong nước sử dụng, không nên dùng lại.
 - Chữ “Sấn-Sàng” là chữ đã có từ lâu, ít nhất là trong bài báo viết về HĐ năm 1936 đã được viết và được gọi là khẩu hiệu HĐ ⁽⁷⁾.
 - Chữ nghĩa không thuộc về một cá nhân hay một hội đoàn, cũng không phải của một chế độ mà là của cả một dân tộc ⁽⁸⁾. Nếu viện cớ không dùng những chữ của một hội đoàn thuộc chính phủ tại VN hiện nay hay những chữ người trong nước sử dụng, để rồi người gốc Việt ở các nước khác không dùng; hay ngược lại, người trong nước không sử dụng những chữ Việt dùng ở nước ngoài, thì e rằng chúng ta sẽ không còn có đủ chữ để nói chuyện với nhau.
3. Chữ “Sấp-Sấn” chỉ dành riêng trong HĐ mà thôi, không phải để người ngoài dùng.
 - Có những chữ chỉ có trong HĐ như Hướng Đạo Hạng Nhất, khi người ngoài hiểu đó là một đẳng thứ trong HĐ, mọi người sẽ không thắc mắc. Ngược lại, những chữ thông thường không thuộc chuyên môn thì vẫn có người thắc mắc như thường, có khi còn cho biết rõ là không đúng. Bất cứ một hội đoàn, một phong trào mà không thay đổi theo thời đại thì khó có thể tồn tại. Hội đoàn hay phong trào nào càng gần gũi với xã hội và con người thì càng dễ phát triển.
4. Chữ “Sấp-Sấn” gồm hai chữ sắp xếp và sấn-sàng. Có sắp xếp rồi mới sấn-sàng.
 - Nếu hiểu rõ chữ sắp xếp có nghĩa xếp đặt theo thứ tự, thì cũng nên hiểu chỉ có khi nào sấn-sàng rồi mới có thể sắp xếp được.
5. Chữ “Sấp-Sấn” không có gì sai trật.
 - Không sai trật nhưng không diễn tả chính xác được nội dung của châm ngôn.
6. Dùng “Hướng Đạo Sinh Sấp” – “Sấn” nghe kêu hơn.
 - Nghe kêu hơn cũng chỉ vì quen tai mà thôi. Hãy thử hô khi tập họp, bỏ chữ sinh, chỉ hô “Hướng Đạo” và mọi người đáp lại “Sấn-Sàng” xem sao. Nghe cũng rất hay, rất hùng và còn đúng văn phạm nữa.
7. Quen tai, quen miệng và quen dùng.
 - Việc gì cũng cần phải luyện tập để từ từ sẽ thành quen. Người HĐ cần luôn trau dồi, học hỏi, luyện tập để nên hay hơn, giỏi hơn; nếu cứ vì “quen” mà không cầu tiến và cập nhật, như vậy trái với mục tiêu của HĐ.

- Thử nhìn qua Giáo Hội Công Giáo, lấy một kinh Tin Kính làm ví dụ. Thành thực mà nói, không biết kinh đã được thay đổi bao nhiêu lần, mặc dù nội dung không thay đổi, nhưng chữ dùng được thay đổi nhiều lần. Không những kinh Tin Kính bằng tiếng Việt thay đổi mà cả kinh bằng tiếng Anh cũng thay đổi nhiều lần. Mỗi đợt thay đổi kinh đọc mới, trong các Thánh Lễ của nhiều nhà thờ công giáo ở Mỹ, khi đến lúc đọc kinh mới, kinh mới được chiếu lên phía trên tường trong nhiều tháng liên tục, để cho mọi người đọc theo, tập cho quen dần và nhớ.

Để kết

Trước khi kết thúc bài viết, mời anh chị em cùng thử một thí nghiệm nhỏ: Đứng lên hay ngồi thỉnh lặng, nhắm mắt lại và để tâm hồn thư thái trong một phút. Sau đó hãy đọc to trong đầu “Sấp-Sàng”.

Cũng trong tư thế thanh thân như trên, đọc to trong đầu “Sấp-Sấn”.

Anh chị em có cảm tưởng gì?

Không phải dễ dàng cảm nhận ngay được vì tư tưởng và quen thuộc của chữ “Sấp-Sấn”. Hãy thử lại vài lần với tâm trí thanh thoi và tâm hồn lắng đọng.

Phải chăng với chữ “Sấp-Sấn”, ta cảm thấy có một sự gì trống vắng, nhưng ngược lại với chữ “Sấn-Sàng”, chúng ta sẽ tự cảm thấy có một luồng sinh khí, một niềm tự tin, đầy tràn can đảm dần thân.

HƯỚNG ĐẠO – SẮP SÀNG

Ngày 27 tháng 2 năm 2015

Trần Văn Long

(1) Trưởng PĐTH, miền nam California đề nghị câu hô Hướng Đạo Sinh Sắp, mọi người đáp Sấn, thành câu hô Hướng Đạo Sinh và đáp hai chữ “Sắp-Sấn” liền nhau.

(2) Xem thêm bài [Sắp-Sấn và Sấn-Sàng bài 1](#) và bài [Sắp-Sấn và Sấn-Sàng bài 2](#) của trưởng Trần Minh Hữu.

(3) Ông Trần An Bài, chủ nhiệm Bản Tin Chính Nghĩa ở San Jose, CA, Hoa Kỳ, sau này trở thành Tuần Báo với web-site chinhnghia.org (1986-2000). Hiện nay là chủ nhiệm <http://saigonecho.com>.

(4) Boy Scout Handbook, BSA. 12th edition. 2009 page 25:

“Training in Scoutcraft, woodcraft, and campcraft will help you live up to the Scout motto. You will be prepared if someone is hurt, because you know first aid. Because you will have practiced lifesaving skills, you might be able to save a nonswimmer struggling in deep water. Whenever leadership is needed, you will understand what to do.

Baden-Powell wasn't thinking only of being ready for emergencies. His idea was that Scouts should prepare themselves to become productive citizens and strong leaders and to bring joy to other people. He wanted each Scout to be ready in mind and body and to meet with a strong heart whatever challenges await him.”

(5) & (7) Xem thêm bài báo về HĐ năm 1936 - Trang 9, trong báo viết là [khẩu hiệu “Sấn-Sàng”](#).

(6) Trưởng Trần Văn Khắc trong Hồi Ký HĐVN, Liên Đoàn Chi Lăng, Toronto, Canada, xuất bản ngày 01-01-1985 – trang 15 viết: “Tôi xin lưu ý anh chị em rằng hồi đó Bắc Việt đặt dưới quyền bảo hộ của nước Pháp, bất cứ một hành vi, ngôn ngữ nào cũng có thể gieo ngờ vực vào óc người Pháp. Họ nghi kỵ từng ly từng tý. Do đó chúng tôi cần phải dè dặt trong từng lời ăn tiếng nói. Một thí dụ điển hình là lúc dịch câu tuyên lời hứa của HĐ từ tiếng Pháp ra tiếng Việt, chúng tôi đã đắn đo suy nghĩ khá lâu, không dám dịch chữ “SERVIR LA PATRIE” ra là “PHỤNG SỰ TỔ QUỐC” mà là “Trung thành với Tổ quốc” chỉ vì hai chữ “Phụng sự” có tính cách yêu nước, cách mạng...”

(8) Xem thêm bài [“Chữ và Nghĩa”](#) của Nguyễn Bảo Hưng.